

Förteckning över fördjupningsområden vid utbildnings- och introduktionsanställning

Denna vägledning kan ses som ett stöd vid framtagandet av medarbetarens utbildnings- och introduktionsplan.

Förslag på fördjupningsområden

- Värdegrund
- Preventivt arbetssätt/hälsofrämjande och förebyggande insatser
- Patient och brukarmedverkan
- Hälsotillstånd – demens, psykisk ohälsa
- Omsorg och vård i livets slutskede
- Uppföljning och kvalitetsutveckling
- Funktionsbevarande omsorg
- Lagstiftning och anmälningsskyldighet
- Ytterligare förslag på fördjupningsområden

Värdegrund

En värdegrund byggs upp av gemensamma värderingar om hur vi ska bemöta varandra. I en verksamhet beskriver värdegrunden det förhållningssätt som personalen ska ha i sitt arbete.

Vilken värdegrund finns i verksamheten? Hur arbetar man med värdegrunden på arbetsplatsen? Vad menas med att värna och respektera den enskilda individen? Vad är ett bra och gott bemötande? Vilket förhållningssätt ska prägla arbetet?

Reflektera över hur ni på er arbetsplats diskuterar och upprätthåller förhållningssättet. Reflektera även över arbetsplatsens normer utifrån sexuell läggning, etnicitet, kön, funktionsnedsättning och ålder.

Äldre ska leva ett värdigt liv och känna välbefinnande

Alla personer som får äldreomsorg ska leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. För att uppnå det ska äldreomsorgen bland annat värna och respektera

den enskilda personens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.¹

Människor med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att leva som andra

Socialnämnden ska verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra.²

Enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska verksamheten främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra.³

Preventivt arbetssätt/hälsofrämjande och förebyggande insatser

För att kunna undvika skador och ohälsa bör arbetet i vården och omsorgen präglas av ett preventivt arbete/hälsofrämjande förhållningssätt. Kunskap om kost, motion och rörelser är en viktig del för att arbeta hälsofrämjande. Åldrandet innebär en process – fysiskt, psykiskt, socialt och existentiellt.

Vad händer med kroppen fysiskt och psykiskt, hos patienter/brukare när man åldras, som påverkar förhållningssättet i arbetet? Hur kan man arbeta för att underlätta i vardagssituationer när det gäller social- och psykisk hälsa? Hur arbetar man för att undvika skador och ohälsa hos patienten/brukaren?

Undernäring, fall, trycksår och dålig munhälsa kan vara kopplade till varandra och man bör ha kunskaper om hur man preventivt kan arbeta för att förhindra det. Sjukdomsrelaterad undernäring är vanligt, speciellt vid kronisk sjukdom. Personer med funktionsnedsättning kan behöva ett mångfacetterat stöd för att bibehålla sin hälsa. Det kan t.ex. handla om att få hjälp med att motionera, hjälp med att göra bra mat och dryckesval.

Hur bör man arbeta för att undvika undernäring, fall, trycksår och dålig munhälsa? Vilka komplikationer kan uppstå om man inte arbetar preventivt gällande detta? Hur kan man arbeta kring matsituationen för att undvika undernäring? Vad blir följderna om man inte har en god mun- och tandhygien? Vilka konflik-

¹ 5 kap. Socialtjänstlagen

² 5 kap. Socialtjänstlagen

³ 5 § Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

ter kan uppkomma vid situationer där man behöver utföra dessa arbetsuppgifter?
Hur kan man bemöta patienter/brukare i denna situation?

Reflektera över hur man kan uppmuntra och stödja den enskilde på ett respektfullt sätt med tanke på egenmakt och integritet utifrån dessa frågor.

Emotionell och social omsorg

Möjligheter till att få sina sociala och emotionella behov tillgodosedda har stor betydelse för människans upplevelse av livskvalité.

Vilka möjligheter till social samvaro och meningsfull tillvaro kan patienten/brukaren erbjudas? Vad har det sociala nätverket och relationer för betydelse för patienten/brukaren? Vilka olika sysselsättningar bidrar till stimulans av sinnen och hjärnans funktioner? Hur kan man stödja patienten/brukarens självkänsla och självförtroende liksom initiativförmåga?

Reflektera över hur du i ditt dagliga arbete kan bidra till en ökad livskvalitet för patienten/brukaren utifrån dennes sociala och emotionella behov.

Patient och brukarmedverkan

Patientens/brukarens egna upplevelser och önskemål är en kunskapskälla och en grund för självbestämmande och integritet. Därför är det viktigt att stimulera patient- och brukarmedverkan i planering, genomförande och uppföljning av den vård och omsorg som ges.

Hur arbetar man i det dagliga arbetet för patient/ brukarfokus och för att synliggöra och ta tillvara på patienten/brukarens kunskap, synpunkter och erfarenheter? Hur använder man patienten/brukarens synpunkter och önskemål i det dagliga arbetet? Hur arbetar man med genomförandeplaner, journaler och kontaktmannaskap?

Reflektera över hur du i ditt arbete kan öka patient/brukarmedverkan och se patienten/brukaren som medskapare.

Hälsotillstånd

Psykisk ohälsa

Den psykiska ohälsan har ökat i Sverige, vilket gör att man kan möta människor med någon form av psykisk ohälsa i alla verksamheter inom vård och omsorg. Kunskap och färdigheter inom en rad olika områden är nödvändiga för att

kunna arbeta nära individen och dennes anhöriga. Det är också viktigt att använda sig av andra professioner för att kunna ge en god vård och omsorg.

Hur organiserar man arbetet på arbetsplatsen för att hjälpa patienter/brukare med psykiska funktionshinder/ohälsa att klara vardagen? Vilka problem kan man råka ut för och hur kan man gå tillväga för att bemöta personer med psykisk ohälsa? Hur hanterar man ett avvikande aggressivt och hotfullt beteende?

Reflektera över hur ni på arbetsplatsen stödjer och bemöter patienter/brukare med psykisk ohälsa. Tänk igenom olika händelser som uppkommit och reflektera över dessa.

Demens

Att vårda en person med demenssjukdom är en viktig och ibland svår uppgift. Man ställs ofta inför svåra frågor, där svaret inte alltid finns och det gäller att hela tiden hitta ett bra sätt att bemöta patienten/brukaren utifrån den enskildes behov. De etiska frågorna i demensvården är många och rör både patienten/brukaren och de anhöriga. Det är viktigt att se och höra de anhöriga som finns kring den demenssjuke.

Hur organiserar man arbetet med personer som har demenssjukdom? Hur kan man på ett bra sätt arbeta för att en person med demenssjukdom skall ha ett värdigt och gott liv?

Reflektera över händelser i ditt arbete och de värderingar som råder i arbetet kring demenssjuka och deras anhöriga.

Omsorg och vård i livets slut

Palliativ vård

Att vara stöd i den svåra situation som döendet innebär är en viktig uppgift som kräver kunskap och inlevelseförmåga. Det handlar både om att möta brukaren och de närstående.

Hur kan man arbeta för att bevara patientens/brukarens värdighet, självbild och identitet vid omsorg och vård i livets slut? Hur kan man vara ett bra stöd för anhöriga? Vilket stöd kan du få som personal så att du i din tur kan ha ett bra bemötande och professionellt förhållningssätt i omsorgen och vården i livets slut?

Uppföljning och kvalitetsutveckling

Systematiskt kvalitetsarbete är ett metodiskt tillvägagångssätt för att kontinuerligt identifiera, analysera och åtgärda områden där kvaliteten kan förbättras.

Hur arbetar man med systematiskt kvalitetsutveckling och uppföljning på arbetsplatsen? Vilken synpunkts- och klagomålshantering finns för brukare och anhöriga? Hur följer man och mäter verksamhetens uppdrag? På vilket sätt använder man riktlinjer och rutiner i sin vardag?

Reflektera över hur man kan använda kunskaper om uppföljning och kvalitetsutveckling i det dagliga arbetet för att jobba med förbättringar.

Funktionsbevarande omsorg

Rehabiliterande arbetssätt och förflyttningsteknik

I det rehabiliterande arbetssättet kan det finnas en kollision mellan att arbeta med ett funktionsbevarande- och rehabiliterande arbetssätt samtidigt som man ska arbeta tryggt och säkert utifrån sin egen arbetsmiljö. Ett exempel kan vara i samband med förflyttningar.

Hur löser man detta på arbetsplatsen? Hur är andra professioners roll kopplat till din roll? Hur arbetar man tillsammans med rehabiliteringspersonal? Hur ska du arbeta för att ta vara på och stärka det friska hos patienten/brukaren och inte ”ta över”? Hur gör man när man upptäcker funktionsförändringar, risker för fallolyckor eller problem med hjälpmedel?

Reflektera över hur man kan arbeta utifrån ett rehabiliterande arbetssätt.

Lagstiftning och anmälningsskyldighet

Lagstiftning

Inom vård och omsorgens verksamhet styrs man av en rad lagar bl.a. Hälso- och sjukvårdslagen, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, Socialtjänstlagen, Sekretesslagstiftning och Offentlighetsprincipen.

Hur diskuterar man de olika lagstiftningarna på arbetsplatsen? Vilka former av tillsyn finns av verksamheten och på vilket sätt bedrivs tillsyn?

Reflektera över hur de olika lagstiftningarna förhåller sig till varandra och hur de påverkar ditt arbete.

Anmälningsskyldighet

Lex Sarah är en bestämmelse i Socialtjänstlagen som innebär att den som arbetar med att ge service och omvårdnad inom socialtjänstens område är skyldig enligt lag att rapportera missförhållanden och risk för missförhållanden i verksamheten. Men det finns också andra skyldigheter kring anmälning. Du som arbetar inom vård och omsorg har också en anmälningsskyldighet när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa enligt Socialtjänstlagen.

Vilka rutiner finns på arbetsplatsen vad gäller misstanke om missförhållanden? Hur går det till att anmäla? Vad omfattar anmälningsskyldigheten? Lex Maria – vad innebär den? Vad är skillnaden mellan Lex Sarah och Lex Maria? Om man upptäcker våld i nära relationer, hur ska jag göra? Vad är det som gäller?

Reflektera över vilka skyldigheter du har som anställd och hur du på ett bra sätt kan arbeta för att undvika och förhindra missförhållanden. Reflektera också över hur det påverkar dig och vilka moraliska dilemman du kan ställas inför. Reflektera även över att hot och våld i nära relationer kan förekomma och hur kan vi öka möjligheterna för att se, agera och möta människor som är utsatta för våld.

Ytterligare förslag på fördjupningsområden

- Stöd till närstående och bemötande av närstående
- Hot och våld som kan förekomma på arbetsplatsen (Hot och våld kan förekomma på flera olika sätt och mellan olika individer)
- Gällande Nationella register arbetsplatsen omfattas av Demens (Läsa in Svenskt Demenscentrum ABC webbutbildning)
- Smärttillstånd
- Olyckor, fallolyckor och säkerhet
- Psykiatri
- Läkemedel till äldre
- Patienter/brukare med annan etnisk bakgrund
- Funktionsnedsättning och åldrandet
- Specialpedagogik
- Pedagogiska metoder och verktyg
- Sällsynta diagnoser